

KENNARASAMBAND Íslands
Borgartúni 30, 107 Reykjavík • Sími 595 1111
ki@ki.is • www.ki.is

Dómsmálaráðherra
Forsætisráðherra
Mennta- og menningarmálaráðherra

Reykjavík, 20. mars 2020

Efni: Umsögn Kennarasambands Íslands um frumvarp til laga um breytingu á lögum um almannavarnir, nr. 82/2008, með síðari breytingum, (borgaraleg skylda starfsmanna opinberra aðila), þskj. X-X. mál.

Kennarasamband Íslands (KÍ) veitir umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um frumvarp til laga um breytingu á lögum um almannavarnir, nr. 82/2008, með síðari breytingum.

Í framhaldi af símtali dómsmálaráðherra við undirritaðan lagði stjórn KÍ frummat á efni frumvarps um breytingu á lögum um almannavarnir þar sem kveðið er á um ríkulegar borgaralegar skyldur opinberra starfsmanna. Engum dylst að tilefnið er alvarlegt og að ástæða er til fumláusra vinnubragða af hálfu stjórnvalda til að vernda öryggi og innviði landsins gegn þeim vágesti sem nú geisar.

KÍ hefur lagt á það gríðarlega mikla áherslu að standa undir þeirri ábyrgð að gæta samfélagslegra hagsmuna í því neyðarástandi sem nú skapast. Mennta- og menningarmálaráðherra hefur leitt saman til samstarfs helstu hagsmunaaðila sem þannig hafa leitað lausna. Þá hafa einstök aðildarfélög KÍ haft frumkvæði að því að kynna fyrir rekstraráðilum skóla með hvaða hætti sé hægt að tryggja þann sveigjanleika sem aðstæðurnar kalla á.

Ljóst er að nú blasir við það verkefni að finna leiðir til að tryggja börnum fólks í forgangshópum skólavist. Ennfremur þarf að skipuleggja hvort og með hvaða hætti nám og velferð þeirra barna sem ekki sækja skóla er tryggð. KÍ er einn þeirra aðila sem sent hafa frá sér sameiginlega yfirlýsingu um tiltekið verklag í því hvemig menntakerfið mætir þeirri ógn sem COVID-19 sannarlega er.

Þess má geta að kennarar um allt land hafa þegar unnið þrekvirki við að standa undir nafni sem ein af stöðum samfélagsins. Unnið er frá morgni til kvölds til að tryggja að þráðurinn milli kennara, skóla og nemenda slitni ekki.

Frumvarp dómsmálaráðherra vekur margar spurningar. Öllum takmörkunum á frelsi fólks, jafnt á neyðartímum og öðrum, þarf að setja skýrar skorður. Ýmsar valdheimildir eru í lögum um almannavarnir sem takmarka grundvallarréttindi borgaranna eða afnema jafnvel með öllu. Þannig getur fólk verið kvatt til starfa eða krafðið um að láta af hendi eigur sínar vegna hættuástands.

Þegar hættuástand skapast getur skapast öflugur hvati fyrir stjórnvaldamenn að ganga lengra en réttlætandi er til að mæta þeirri ógn sem að stafar. Við fyrstu sýn fær KÍ ekki séð að ógnin sem stafar af COVID-19 sé þess eðlis að ábyrg stjórnvöld geti ekki mætt henni innan ramma núgildandi laga. Það kann að vera einfaldara og ódýrara að haga viðbrögðum stjórnvalda við COVID-19 fáist rúmar valdheimildir umfram það sem nú er. Það er hinsvegar ekkert einfalt eða ódýrt við grundvallarrétt- og skyldur.

Þá er mörgum spurningum ósvarað. Margar þeirra eru mjög alvarlegar og það mun hafa mikla eftirmála sé ekki tekið tillit til þeirra áður en framkvæmd á grundvelli lagabreytingar sem þessarar verður að veruleika.

KENNARASAMBAND Íslands
Borgartúni 30, 107 Reykjavík • Sími 595 1111
ki@ki.is • www.ki.is

Að sinni verður ekki lagt mat á það að hvaða leyti sveigjanleiki starfa á hættutímum skuli vera viðfangsefni laga um almannavarnir og að hvaða leyti viðfangsefni annarra laga og kjarasamninga. Það er þó óneitanlega óheppilegt, svo ekki sé fastar að orði kveðið, að stjórnvöld hyggist auka stórkostlega völd sín yfir opinberum starfsmönnum á sama tíma og þau virðast eiga í gríðarlegum erfiðleikum með kjarasamningagerðina.

KÍ er ekki kunnugt um nein þau vandamál gagnvart skólakerfinu sem stafa af COVID-19 sem ekki er hægt að leysa með þeim lagaheimildum sem til staðar eru og/eða nánú samstarfi aðila. Séu slík mál til staðar hafa ríki, sveitarfélög og KÍ skuldbundið sig til að leysa þau á grunni ákveðinna skilyrða skv. sameiginlegri yfirlýsingu frá liðinni helgi.

Að því sögðu tekur KÍ þá skyldu alvarlega að bera samfélagslega ábyrgð og mæta þeim ógnum sem við stöndum frammi fyrir í sameiningu.

Ótímabær eða vanhugsuð beiting valds getur að okkar mati haft í för með sér mun meiri skaða en gagn. Hún væri enn fremur áfellisdómur yfir stjórnvöldum. Þeim ber að fylgja lögum og gæta hófs við lagasetningu. Slíkt taumhald þarf að vera sterkara á hættutímum en á öðrum tímum.

Fyrir hönd KÍ fer ég fram á raunverulegt samtal og samráð um næstu skref þessa máls og leggst eindregið gegn því að frumvarpið verði gert að lögum að óbreyttu.

Verði frumvarpið engu að síður samþykkt er það mat KÍ að verði 19. gr. virkjuð verði vinnuveitanda skylt að greiða kaup og kjör samkvæmt kjarasamningi þeim sem gildir um ráðningarsamning starfsmanns. Í því felst að greiða verður aukalega fyrir yfirvinnu, breytingu á vinnutíma auknar starfsskyldur o.s.frv. Verði starfsmanni falið að sinna störfum sem falla undir annan kjarasamning og séu laun skv. þeim kjarasamningi hærri skal greiða þau laun (kaup og kjör) sem hærri eru. Starfsmaður skal ekki lækka í launum verði honum faldar breyttar starfsskyldur. Verði starfsmaður fyrir útgjöldum á grundvelli þessa ákvæðis t.d. ef honum verður falið að sinna vinnu frá sínu heimili skal vinnuveitandi greiða slík útgjöld. Dæmi um slík útgjöld eru nettenging og búnaður sem nota þarf til fjarvinnu.

Þá er mikilvægt að hafa í huga að gæta þarf meðalhófs við túlkun ákvæðisins. Leita skal allra leiða til að ganga ekki lengra en þarf til að markmið náist. Skal gæta sérstaklega að því að fara ekki strangar í sakirnar en nauðsyn ber til.

Í einhverjum tilvikum gæti verið ástæða til að óska eftir starfsmönnum sem eru tilbúnir til að breyta starfsskyldum sínum tímabundið í neyðarástandi í stað þess að breyta starfsskyldum tiltekinnar starfsmanna einhliða. Þá er mikilvægt að ef breyta á starfsskyldum, vinnutíllögum eða öðru sem tengist störfum starfsmanna þá sé það gert í eins miklu samráði við videigandi starfsmenn og stéttarfélög þeirra og hægt er.

Þá er mikilvægt að starfsmönnum verði ekki falin verkefni sem þeir hafi heilsu til að sinna.

Virðingarfyllst,
F. h. KÍ

Ragnar Þór Pétursson
Formaður Kennarasambands Íslands